

2. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-2-5>

УДК 336:338.43:631.16

Подик С.О.

аспірант кафедри фінансів,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Podyk Sofia

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто основні питання механізму фінансово-кредитного забезпечення та його впливу на підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств. Досліджено ефективність кредитного забезпечення аграрних підприємств, проаналізовано основні банківські продукти на ринку за останній рік. З'ясовано головні проблеми кредитування аграрних підприємств, до яких віднесено недостатню доступність кредитних продуктів, перевагу короткострокового кредитування, часткову відсутність у банків фінансових продуктів для аграріїв, порівняно високу ризикованість, складність визначення обсягу та структурних складових забезпечення кредитів. Надано пропозиції щодо удосконалення механізму кредитування аграрних підприємств. Впровадження зазначених пропозицій дозволить усунути проблеми кредитного забезпечення аграрних підприємств, а саме: підвищити ефективність та прозорість використання бюджетних коштів, збільшити обсяги кредитування, розширити доступ до кредитних ресурсів аграрних підприємств, збільшити терміни кредитування, знизити плату за користування кредитами.

Ключові слова: механізм, ефективність, фінансово-кредитне забезпечення, фінансування, кредитний продукт, державна підтримка.

Постановка проблеми. Відповідне кредитне забезпечення визначає ефективність функціонування аграрних підприємств. Якщо аграрні підприємства ефективно використовують кредитні ресурси, це може призвести до значних позитивних зрушень у виробництві, що, в свою чергу, вплине на фінансовий стан підприємств, їх прибутковість і, отже, кредитоспроможність [12; 15].

Серед причин збільшення заборгованості перед банками аграрних підприємств можна виділити: агресивну кредитну політику банків, неякісну оцінку кредитоспроможності позичальників у аграрних підприємствах, включаючи недостатнє врахування специфічних факторів сільського господарства, низьку ліквідність застави, несвоєчасне або недостатнє проведення кредитного моніторингу, порушення, що пов'язані з оформленням кредитної документації, а також недостатню культуру розкриття фінансової інформації аграрними підприємствами. Зазначені вище проблеми

загалом свідчать про недостатню ефективність функціонування механізму фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання механізму фінансово-кредитного забезпечення та його впливу на підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств були предметом дослідження в публікаціях Л.О. Вдовенко [2], О.Є. Гудзь, Н.М. Давиденко [4–5], Ю.О. Лупенка [12], О.О. Непочатенко, П.А. Стецюка та ін. Зокрема, М.І. Крупкою визначено фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки як «сукупність методів і форм, інструментів та важелів із відповідним регулюванням і забезпеченням їхнього впливу на інноваційний розвиток усіх сфер національної економіки» [11]. У дослідженнях М. Худолія та І. Крюкової розглядають тенденції розвитку банківського кредитування в аграрному секторі. Зокрема, їх роботи присвячені вивченню аспектів цього

процесу. У своїй публікації І. Школьник і В. Кривоzub аналізують сучасний стан і проблеми фінансового забезпечення підприємств аграрного сектору України, розглядаючи альтернативні методи фінансування, зокрема аграрні розписки, та висвітлюють їх переваги порівняно з банківським кредитуванням [14].

Формулювання цілей статті. Враховуючи важливість та практичне значення наукових напрацювань зазначених вчених, варто зауважити, що багато аспектів даної проблеми вимагають подальших досліджень для виявлення шляхів підвищення ефективності механізму фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств. Одним із головних завдань у цьому контексті є необхідність вирішення питань, пов'язаних зі зниженням ринкових відсоткових ставок за кредитами та забезпеченням гарантій належного отримання кредитного капіталу на взаємовигідних умовах. Метою статті є аналіз ефективності механізму фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств та обґрунтування практичних пропозицій щодо удосконалення кредитування аграрних підприємств та перспектив його розвитку.

Виклад основного матеріалу. В умовах сучасних викликів значна частина аграрних підприємств в Україні не може ефективно функціонувати через їх розташування в зоні воєнних дій, на тимчасово окупованих територіях, прикордонних територіях з росією. Це призвело до повного або часткового руйнування інфраструктури, зміни власності на земельні ділянки, перешкод у логістичних зв'язках та ін. Фактор війни вплинув на все, що є в країні, і аграрний сектор не став виключенням. За інформацією Міністерства аграрної політики та продовольства України через ведення бойових дій посівні площі під урожай 2022 року в зоні воєнних дій було зменшено на 3,5 млн га [8].

За попередніми оцінками, в результаті повномасштабної війни росії проти України, прямі збитки аграрного сектору України оцінюються на 6,6 млрд дол. США, що становить близько 23% вартості активів аграрного сектора країни. Ці збитки включають руйнування виробничих приміщень, пошкодження техніки, обладнання та посівів, а також втрати від загибелі сільськогосподарських тварин і ін. Крім прямих збитків, аграрні підприємства також зазнають непрямих втрат у вигляді недоотриманого прибутку внаслідок зменшення обсягів виробленої продукції, зниження цін на власну продукцію та додаткових витрат, пов'язаних з війною.

В умовах сьогодення та сучасних викликів кредитні ресурси залишаються пріоритетною складовою системи фінансового забезпечення [5]. Потреба в кредитах для аграрних підприємств впливає з особливостей виробничих процесів в даній галузі. Оскільки аграрне виробництво характеризується часовим лагом між виробництвом сільськогосподарської продукції та отриманням прибутку від її реалізації, кредит стає необхідним елементом для забезпечення функціонування аграрних підприємств. Кредит забезпечує безперервність виробничого циклу, поповнення обсягів

фінансових ресурсів, а також є важливим джерелом фінансової підтримки розвитку. Проте незадовільний стан багатьох аграрних підприємств, відсутність або недостатність ліквідної застави, необхідної для отримання кредиту від банків, а також зниження кредитної історії ускладнюють або навіть перешкоджають отриманню банківського кредиту.

Недостатність власних фінансових ресурсів змушує аграрні підприємства використовувати зовнішні кредитні ресурси. Ці кошти спрямовуються на створення сезонних запасів і здійснення поточних витрат, забезпечення оптимальної структури основних виробничих засобів [9]. Ефективне використання кредитних коштів сприяє підвищенню продуктивності сільського господарства за рахунок досягнення певного ефекту (абсолютної величини досягнутого результату) від отриманих кредитних ресурсів [1]. Особливості технологічних процесів при виробництві різних видів аграрної продукції, а також висока залежність операційного й фінансового циклів аграрних підприємств від від об'єктивних зовнішніх чинників потребують удосконалення фінансово-кредитного механізму. Це може бути досягнуто через збільшення державної підтримки, обґрунтованої диференціації умов кредитування та впровадження політики низьких процентних ставок за користування кредитами, що наразі реалізується через державну програму «Доступні кредити 5-7-9%».

У 2023 р. уряд продовжив дію програми «Доступні кредити 5-7-9%», що є важливою формою підтримки для аграрних підприємств, як і в попередньому 2022 році. Під час дії воєнного стану та протягом місяця після його закінчення/скасування, аграрні підприємства мають можливість отримати кредити під 0% річних на суму до 60 млн грн на строк до 6 місяців для фінансування різноманітних виробничих потреб, таких як придбання техніки, палива, насіння, добрив і т.д. Для підтримки малих і середніх аграрних підприємств також передбачено додаткову фінансову підтримку у вигляді компенсації частини відсоткових ставок за кредитами до 50 млн грн. Уряд також встановив максимальний розмір державних гарантій для портфельних кредитів на рівні до 80%. Крім державної програми «Доступні кредити 5-7-9%», під час війни банки пропонують аграріям різноманітні кредитні продукти (табл. 1).

Дані, наведені в табл. 1, свідчать що банківське кредитування є не дешевим способом залучення фінансових ресурсів для поповнення оборотних або оновлення основних засобів аграрних підприємств. Як бачимо, процентна ставка за різними кредитними продуктами в національній валюті становить здебільшого 16–23%, а в іноземній валюті від 5,5 до 6,5% річних. В Україні майже відсутнє банківське кредитування без застави, у якості якої виступають найбільше ліквідні активи, але можуть використовуватися складські свідоцтва, розпорядчі документи на аграрну товарну продукцію.

Отже, основні проблеми, що виникають у процесі банківського кредитування аграрних підприємств включають обмежену доступність до кредитних продуктів,

Пропозиція банків по окремих кредитних продуктах для аграрних підприємств в Україні, 2023 р.

Банк	Кредитний продукт	Встановлений ліміт кредитування	Термін кредитування	Відсоткова ставка, %
АТ «Креді Агріколь Банк»	Кредитування на розвиток бізнесу	до 75% від вартості проєкту – якщо заставне майно – об'єкт кредитування; до 90% – якщо забезпеченням є інше майно	до 60 міс. – на придбання / створення основних засобів; до 36 міс. – на реконструкцію / ремонт нерухомості	гривня 20%; дол. США 6,5%; євро 5,5%
	Фінансування придбання агротехніки чи обладнання	X	до 60 міс.	гривня 20%; дол. США 6,5%; євро 5,5%
	Кредитна лінія	не повинен перевищувати 60% від планової собівартості посівної та/або збиральної кампанії	до 18 міс.	гривня 20%; дол. США 6,5%; євро 5,5%
АТ КБ «Приватбанк»	АгроКУБ	від 50 тис. до 1 млн. грн	до 12 міс.	14–16%
	Кредитна лінія Агро Сезон	від 1 до 50 млн грн	до 03.2024 р.	9% річних за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» або UIRD(3m) + 11% річних за програмою кредитування під заставу державних гарантій
	Кредит на купівлю основних засобів	від 100 тис. грн	до 5 років	від 5% річних залежно від партнерської програми
АТ «Кредобанк»	Кредитна лінія «Агро»	від 100 тис. до 35 млн грн (не більше 75% від вартості с/г циклу)	до 18 міс.	гривня 23,55%; дол. США від 7,0%; євро від 6,0%; PLN від 8,5%
	Інвестиційний кредит для агробізнесу	без обмежень авансовий внесок від 10%	до 60 міс.	гривня 23,55%; дол. США від 7,0%; євро від 6,0%; PLN від 8,5%
АТ «Укрексімбанк»	Агрокредит «Інвестиційний»	авансовий внесок від 30%	до 60 міс. основні засоби, корпоративні права до 36 міс.	гривня 16%; дол. США 5,95%; євро 5,2%
	Агрокредит «Сільськогосподарська техніка»	авансовий внесок від 15% для нової с/г техніки; 20% для іншої техніки	до 7 р. – нова техніка; понад 7 р. – інша техніка	гривня 16%; дол. США 5,95%; євро 5,2%

Джерело: складено автором за відкритою інформацією банківських установ

перевагу короткострокового кредитування, недостатню пропозицію фінансових продуктів для аграрних підприємств зі сторони банків, значну ризикованість, складність визначення обсягу і структури забезпечення кредитів, а також відсутність кредитної історії у більшості малих та середніх аграрних підприємств. Ці фактори в сукупності обмежують можливості аграрних підприємств у залученні банківського кредитування.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України є впровадження державних програм підтримки, використання аграрними виробниками передових сучасних систем та ефективне вирішення питань розвитку малих та середніх аграрних підприємств. У 2022 р. Міністерство аграрної політики та продовольства України роз-

робило програми безповоротних грантів для аграрних підприємств, які були схвалені урядом згідно з постановою № 738 від 21 червня 2022 р. «Деякі питання надання грантів бізнесу» [13]. Реалізація цієї програми спрямована на підтримку підприємницької ініціативи та створення нових робочих місць у контексті економічних викликів, зумовлених воєнним станом.

Грантові ініціативи спрямовані на підтримку малого підприємництва, зокрема на:

– започаткування першого власного бізнесу або розвиток вже діючого підприємства (сума мікрогранти до 250 тис. грн).

– створення чи розвиток садівництва, ягідництва й виноградарства на площі від 1 до 25 гектарів (з наданням грантів за умови співфінансування з отримувачем

у співвідношенні не більше 70% вартості проекту з висадки насаджень).

– створення або розвиток тепличного господарства (включаючи будівництво модульних теплиць орієнтованою площею до 2 гектарів, з грантовим фінансуванням в межах 70-50% вартості проекту, але не більше 5 млн грн).

Варто відмітити, що участь у існуючих програмах державної підтримки для аграрного сектору на теперішній час можлива тільки через Державний аграрний облік або Дію.

Державний аграрний облік є онлайн-платформою для прямого партнерства держави та виробників аграрного сектору. Дана платформа є доступною для реєстрації усіх аграріїв України.

Аграрні виробники, які зареєстровані в обліку аграріїв, мають змогу подати документи на одержання державних субсидій, позик чи програм субсидованого кредитування. На даному порталі доступні дані про існуючі програми підтримки держави, а також існує спосіб подати заявку режимі онлайн.

Аналіз ефективності використання кредитних коштів аграрними підприємствами спрямований на удосконалення механізму фінансово-кредитного забезпечення аграрного сектору економіки України, тому доцільно проаналізувати виробництво сільськогоспо-

дарської продукції у розрахунку на 1 тис. грн. залучених кредитів в Україні (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчать, що в цілому виробництво аграрної продукції в розрахунку на 1 тис. грн. залучених кредитних ресурсів за аналізований 2017–2022 рр. збільшилося на 7,9% – з 4,17 до 4,50 тис. грн. Проте, більш детальний аналіз в розрізі окремих областей дає підстави стверджувати про серйозні виклики щодо кредитування аграрних підприємств. Зокрема, лише у Дніпропетровській та Київській областях показник зріс у 2 та 1,8 разів відповідно. Саме за рахунок цих областей було отримано показник ефективності кредитного забезпечення по Україні 107,9%. В той же час, в зоні активних бойових дій та в окупованих регіонах (Донецька, Запорізька, Луганська та Херсонська області) даний показник коливається в межах 5,39-21,46%, тобто за аналізований період відбулося зниження в 5-18 разів.

Висновки. Аналіз системи фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств дозволив виявити наявні проблеми, які потребують особливої уваги. З метою поліпшення механізму кредитного забезпечення аграрних підприємств рекомендується реалізувати наступні заходи:

– розробити пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання ринку кредитних послуг у аграрному секторі в умовах воєнного конфлікту, активно залучаючи науковців та громадські організації при розробці

Таблиця 2

Динаміка ефективності кредитного забезпечення аграрних підприємств (виробництво сільськогосподарської на одну тис. грн. залучених коштів, 2018–2022 рр.)

	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. у % до 2017 р.
Україна, всього	4,17	3,98	11,10	9,96	8,63	4,50	107,9
Вінницька	22,63	18,10	34,50	25,14	22,50	9,22	40,74
Волинська	10,22	9,10	17,90	21,20	18,75	7,50	73,39
Дніпропетровська	2,20	1,91	5,22	7,10	7,26	4,43	201,36
Донецька	76,82	29,23	44,14	56,23	24,15	9,24	12,03
Житомирська	27,70	22,21	54,40	49,80	34,02	13,70	49,46
Закарпатська	34,10	29,30	57,15	82,23	46,80	31,72	93,02
Запорізька	6,01	4,50	12,42	10,10	7,51	1,65	27,45
Івано-Франківська	29,90	12,10	30,40	26,73	18,30	12,25	40,97
Київська	0,50	0,66	2,22	1,72	1,62	0,90	180,0
Кіровоградська	7,60	7,14	19,40	12,10	15,01	6,16	81,05
Луганська	39,70	28,10	54,52	49,24	26,64	8,52	21,46
Львівська	6,70	4,45	9,04	8,10	6,10	4,45	66,42
Миколаївська	8,60	6,43	14,80	11,40	12,44	4,90	56,98
Одеська	5,28	3,32	7,26	3,70	7,50	3,11	58,90
Полтавська	8,46	8,50	18,75	21,75	16,00	9,20	108,75
Рівненська	16,45	10,72	24,53	23,32	32,65	15,53	94,41
Сумська	10,02	8,03	20,94	22,20	12,24	9,40	93,81
Тернопільська	8,11	6,70	13,94	14,20	10,00	5,60	69,05
Харківська	3,51	2,74	6,84	6,22	4,00	2,00	56,98
Херсонська	16,70	9,50	22,85	22,60	16,74	0,90	5,39
Хмельницька	12,30	9,25	22,90	19,12	13,34	7,40	60,16
Черкаська	10,16	10,11	18,04	17,40	17,31	11,02	108,46
Чернівецька	24,40	20,65	45,15	39,20	30,27	17,00	69,67
Чернігівська	12,56	9,33	23,74	24,33	17,00	8,00	63,69

Джерело: сформовано автором за даними [13]

нормативно-правових актів. У цьому контексті, важливо зосередити увагу на пріоритетних напрямках розвитку аграрних підприємств при складанні пропозицій до державного бюджету і передбачити надання державної фінансової підтримки за основними напрямками;

- продовжити терміни дії державних програм кредитування аграрних підприємств до 5-10 років;
- розробити методики оцінки ефективності використання кредитних ресурсів на основі об'єктивних показників з урахуванням специфіки аграрного сектору;
- запровадити механізми мікрокредитування та сприяти створенню інформаційної бази кредитних послуг через розвиток аграрного фінансового консалтингу;

– заохочувати банки збільшувати свою кредитну активність у аграрному секторі шляхом застосування ринкових методів стимулювання, таких як податкові пільги, понижені норми відрахування та довгострокове рефінансування через Національний банк України.

Впровадження вказаних пропозицій сприятиме вирішенню проблем, пов'язаних з кредитним забезпеченням аграрних підприємств, а саме: підвищить ефективність та прозорість використання державних коштів, збільшить обсяги кредитування, розширить доступ до кредитних ресурсів для аграрних підприємств, збільшить терміни кредитування та зменшить витрати на обслуговування кредитів.

Список літератури:

1. Вдовенко І.С. Фінансові механізми забезпечення розвитку підприємств аграрного сектору економіки: особливості та недоліки. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 15. С. 88–92.
2. Вдовенко Л.О. Механізми банківського кредитування в аграрній сфері : монографія. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2013. 378 с.
3. Гладій М.В., Лузан Ю.Я. Кредитування в системі аграрних трансформацій України. *Економіка АПК*. 2020. № 8. С. 37.
4. Давиденко Н.М. Переваги залучення фінансових ресурсів аграрними корпораціями шляхом виходу на іноземні фондові біржі. *Облік і фінанси*. 2012. № 3. С. 96–101.
5. Давиденко Н.М. Фінансове забезпечення аграрних формувань України : монографія. Київ : ЦП «Компринт». 2016. 329 с.
6. Давиденко Н.М. Вплив податкової реформи на сільськогосподарські підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 250–253.
7. Давиденко Н.М. Концептуальна модель оцінки фінансового стану банківських установ. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 9. С. 30–37.
8. Інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL: <https://agro.me.gov.ua> (дата звернення: 15.03.2024).
9. Карпова Т. Фінансове забезпечення підприємств у контексті механізму їх ефективного функціонування. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30. № 4. С. 132–139.
10. Костирко Л.А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: монографія. Луганськ : Ноулідж, 2012. 474 с
11. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 608 с.
12. Лупенко Ю.О., Андрос С.В. Банківське кредитування аграрного сектору економіки України. *Економічний вісник КПУ «КП»*. 2019. № 16. С. 196–207.
13. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 06.04.2024).
14. Школьник І.О., Кривозуб В. Сучасний стан фінансового забезпечення підприємств аграрного сектору України. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 4. С. 49–55.
15. Davydenko N., Wasilewska N. Mechanism of financial support of natural capital reproduction. *Науковий вісник Львівської академії. Серія : Економіка, менеджмент та право: збірник наукових праць*. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. Вип. 5. С. 73–82.

References:

1. Vdovenko I. S. (2020) Finansovi mekhanizmy zabezpechennia rozvytku pidpriemstv ahrarnoho sektoru ekonomiky: osoblyvosti ta nedoliky [Financial mechanisms for ensuring the development of enterprises of the agrarian sector of the economy: features and shortcomings]. *Entrepreneurship and innovation*, no. 15, pp. 88–92. (in Ukrainian)
2. Vdovenko L. O. (2013) *Mekhanizmy bankivskoho kredytuvannia v ahrarnii sferi: monohrafiia* [Mechanisms of bank lending in agriculture]. Vinnytsia: PE Korzun D.Yu. (in Ukrainian)
3. Hladii M. V., Luzan Y. Y. (2020) Kredytuvannia v systemi ahrarnykh transformatsii Ukrainy [Lending in the system of agrarian transformations of Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 8, pp. 37. (in Ukrainian)
4. Davydenko N. M. (2012) Perevahy zaluchennia finansovykh resursiv ahrarnymy korporatsiiamy shliakhom vykhodu na inozemni fondovi birzhi [Benefits of attracting financial resources by agrarian corporations through access to foreign stock exchanges]. *Accounting and finance*, no. 3, pp. 96–101.
5. Davydenko N. M. (2016) *Finansove zabezpechennia ahrarnykh formuvan Ukrainy: monohrafiia* [Financial support of agrarian formations of Ukraine: monograph]. Kyiv: CP "Komprint". (in Ukrainian)
6. Davydenko N. M. (2016) Vplyv podatkovoi reformy na silskohospodarski pidpriemstva [Impact of Tax Reform on Agricultural Enterprises]. *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences*, no. 1, pp. 250–253.

7. Davydenko N. M. (2006) Kontseptualna model otsinky finansovoho stanu bankivskykh ustanov [Conceptual model for assessing the financial condition of banking institutions]. *Current economic problems*, no. 9, pp. 30–37.
8. Informatsiino-analitychnyi portal APK Ukrainy [Information and analytical portal of the AIC of Ukraine]. Available at: <https://agro.me.gov.ua> (accessed March 15, 2024).
9. Karpova, T. (2020) Finansove zabezpechennia pidpriemstv u konteksti mekhanizmu yikh efektyvnoho funktsionuvannia [Financial support of enterprises in the context of the mechanism of their effective functioning]. *Economic analysis*, t. 30, no. 4, pp. 132–139. (in Ukrainian)
10. Kostyrko L. A. (2012) *Finansovyy mekhanizm staloho rozvytku pidpriemstv: stratehichni oriientyry, systemy zabezpechennia, adaptatsiia* [The financial mechanism of sustainable development of enterprises: strategic objectives, systems of provision, adaptation]. Luhansk: Vyd-vo "Noulidzh". (in Ukrainian)
11. Krupka M. I. (2005) *Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Financial and credit mechanism of innovation development of economy of Ukraine]. Lviv: Vyd. tsestr Lviv. nats. un-tu. I. Franka. (in Ukrainian)
12. Lupenko Yu. O. (2019) Bankivske kredytuvannia ahrarnoho sektoru Ekonomiky Ukrainy [Development of the agrarian sector of the Ukrainian economy: forecasts and prospects]. *Economic bulletin of National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"*, no. 16, pp. 196–207.
13. Ofitsiyni sait Ministerstva ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy [The official site of Ministry of agrarian policy and food of Ukraine]. Available at: <https://minagro.gov.ua/> (accessed April 6, 2024).
14. Shkol'nyk I. O. and Kryvozub V. (2019) Suchasnyi stan finansovoho zabezpechennia pidpriemstv ahrarnoho sektoru Ukrainy [The current state of financial support of enterprises in the agricultural sector of Ukraine]. *Visnyk SumDU. Seriia "Ekonomika"*, no. 4, pp. 49–55.
15. Davydenko N., Wasilewska N. Mechanism of financial support of natural capital reproduction. *Scientific Bulletin of the Flight Academy. Series: Economics, management and law: a collection of scientific papers*. Kyiv: Centre for Educational Literature, vol. 5, pp. 73–82.

ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THE MECHANISM OF FINANCIAL AND CREDIT SUPPORT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The main problems of stable development of enterprises of the real sector of the economy are related to the lack of own funds, limited state financial support and difficulty in raising capital in the securities market. The search for effective forms and methods of lending and prevention of credit risks determines the need to develop a modern mechanism of financial and credit support, which will include a set of methods, tools and levers to regulate the relations of real sector enterprises in the credit market. The main methods of this study are the systematic method, dialectical method, methods of analysis and synthesis, method of comparison, economic and statistical methods, tabular and graphical methods, method of generalization. The article is aimed at analysing the efficiency of the mechanism of financial and credit support of agrarian enterprises and substantiating practical proposals for improving lending to agrarian enterprises and prospects for its development. The article considers the main issues of the mechanism of financial and credit support and its impact on improving the efficiency of agricultural enterprises. The efficiency of credit support for agricultural enterprises is studied, the main banking products on the market over the past year are analysed. The main problems of lending to agricultural enterprises are identified, which include insufficient availability of credit products, preference for short-term lending, complete or partial absence of financial products for agrarians from banks, relatively high risk, difficulty in determining the volume and structural components of loan collateral, lack of credit history in most small and medium-sized agricultural enterprises, which ultimately limit the ability of agricultural enterprises to attract bank loans. The article provides proposals for improving the mechanism of lending to agricultural enterprises. Implementation of these proposals will help to eliminate the problems of credit provision of agricultural enterprises, namely: to increase the efficiency and transparency of the use of budget funds, to increase the volume of lending, to expand access to credit resources of agricultural enterprises, to increase the terms of lending, to reduce the fee for using loans.

Key words: mechanism, efficiency, financial and credit support, financing, credit product, state support.